

बोर्ड प्रश्नपत्रिका: मार्च २०१९

भूगोल

वेळ: २ तास

एकूण गुण: ४०

सूचना:

- सर्व प्रश्न/कृती सोडवणे आवश्यक आहे.
- उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- प्रश्न क्र. ४(अ) साठी पुरवण्यात आलेल्या ब्राझील नकाशा आराखड्याचा वापर करून तो मुख्य उत्तरपत्रिकेस जोडावा.
- प्रश्न क्र. ६(अ) साठी पुरवण्यात आलेल्या आलेख कागदाचा वापर करून तो मुख्य उत्तरपत्रिकेस जोडावा.
- नकाशा काढण्यासाठी स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
- प्रश्नाची उत्तरे देताना आवश्यक तेथे आकृत्या, आलेख काढावेत.
- प्रश्नाची उत्तरे निळ्या किंवा काळ्या शाईच्या पेनने लिहावीत.
- शिसपेन्सिल वापरण्यास हरकत नाही, रंगीत पेन्सिलचा उपयोग आकृत्या, आराखडे, नकाशा कार्य इत्यादींसाठी करावा.
- पेन्सिलने लिहिलेली उत्तरे ग्राह्य धरण्यात येणार नाहीत.

- दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य ते पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा व उत्तरपत्रिकेत पुन्हा लिहा: [4]
 - ब्राझीलचा सर्वाधिक भूभाग

(i) उच्चभूमीचा आहे	(ii) मैदानी आहे
(iii) पर्वतीय आहे	(iv) विखंडित टेकड्यांचा आहे
 - भारताचे हवामान प्रकारचे आहे.

(i) दमट	(ii) मान्सून
(iii) विषुववृत्तीय	(iv) शीत
 - साग हा वृक्ष प्रामुख्याने वनात आढळतो.

(i) समुद्रकाठ	(ii) काटेरी
(iii) पानझडी	(iv) सूचीपर्णी
 - ब्राझील हा देश च्या निर्यातीत अग्रेसर आहे.

(i) खनिज तेल	(ii) चहा
(iii) बाजरी	(iv) कॉफी
- वेगळा घटक ओळखा: [4]
 - भारतातील राज्ये :

(i) मध्यप्रदेश	(ii) महाराष्ट्र
(iii) मेघालय	(iv) मारान्हाओ
 - भारतीय वनस्पती :

(i) देवदार	(ii) अंजन	(iii) ऑर्किड	(iv) वड
------------	-----------	--------------	---------
 - ब्रिक्स संघटनेतील सदस्य देश:

(i) ब्राझील	(ii) भारत	(iii) चीन	(iv) सौदी अरेबिया
-------------	-----------	-----------	-------------------

4. लोकसंख्येचा वितरणावर परिणाम करणारे अनुकूल घटक:

(i) सागरी सान्निध्य	(ii) रस्त्यांची कमतरता
(iii) सुपीक जमीन	(iv) नवीन शहरे आणि नगरे

3. खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा व चुकीची विधाने दुरुस्त करून लिहा (कोणतेही चार):

[4]

1. क्षेत्रभेटीदरम्यान पर्जन्यमानातील फरक वनस्पतीवरून समजत नाही.
2. गंगा नदीचा उगम यमनोत्री हिमनदीतून होतो.
3. ब्राझील हा देश प्रामुख्याने दक्षिण गोलार्धात आहे.
4. ब्राझीलच्या पश्चिम भागात दाट लोकवस्ती आहे.
5. भारताप्रमाणेच ब्राझीलची अर्थव्यवस्था सुद्धा मिश्र स्वरूपाची आहे.

4. (अ) तुम्हांस पुरवलेल्या ब्राझीलच्या नकाशा आराखड्यात पुढील घटक दाखवा तसेच त्यांची नावे द्या व चिन्हांची सूची द्या (कोणतेही चार):

[4]

1. माराजॉ बेट	2. पिको दी नेव्हीना
3. पॅटनाल दलदलीचा प्रदेश	4. अवर्षण चतुष्कोन
5. कटिंगा	6. सोनेरी तामरिन

(आ) दिलेल्या नकाशाचे वाचन करून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही चार):

[4]

प्रश्न:

- वरील नकाशा काय दर्शवतो?
- नकाशातील पूर्व किनारपट्टीवरील कोणत्याही दोन विमानतळांची नावे लिहा.
- नकाशात कोणत्या राज्यात लोहमार्ग आढळत नाहीत?
- भारताच्या अति दक्षिणेकडील रेल्वेस्थानकाचे नाव लिहा.
- मुंबई-मंगळूरू दरम्यान असलेले रेल्वेस्थानक कोणते?
- नकाशातील सर्वात उत्तरेकडील विमानतळाचे नाव लिहा.

5. भौगोलिक कारणे लिहा (कोणतेही दोन):

[6]

- भारताच्या पूर्व किनाऱ्यावर नैसर्गिक बंदरे कमी आहेत.
- ब्राझीलमधील सदाहरित वर्षावनांना जगाची फुफ्फुसे म्हणतात.
- ईशान्य ब्राझीलमध्ये वस्त्या विरळ आहेत.
- उत्तर भारतीय मैदानी प्रदेशात लोहमार्गाचे जाळे विकसित झाले आहे.

6. (अ) खाली दिलेल्या सांख्यिकीय माहितीच्या आधारे साधा स्तंभालेख काढा व खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

[6]

भारत-नागरीकरणाचा कल
(1961-2011)

वर्ष	1961	1971	1981	1991	2001	2011
नागरीकरणाचा कल (टक्केवारी)	18.0	18.2	23.3	25.7	27.8	31.2

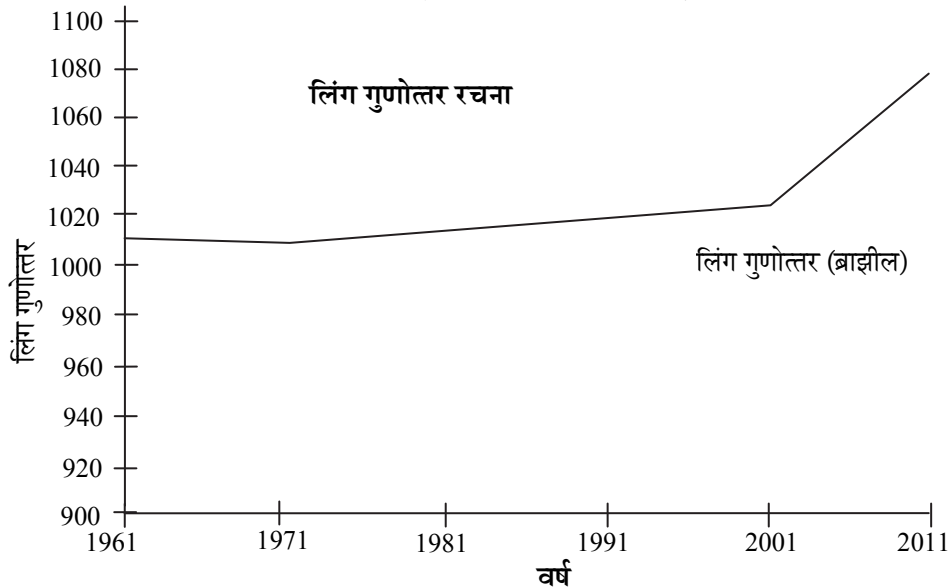
प्रश्न:

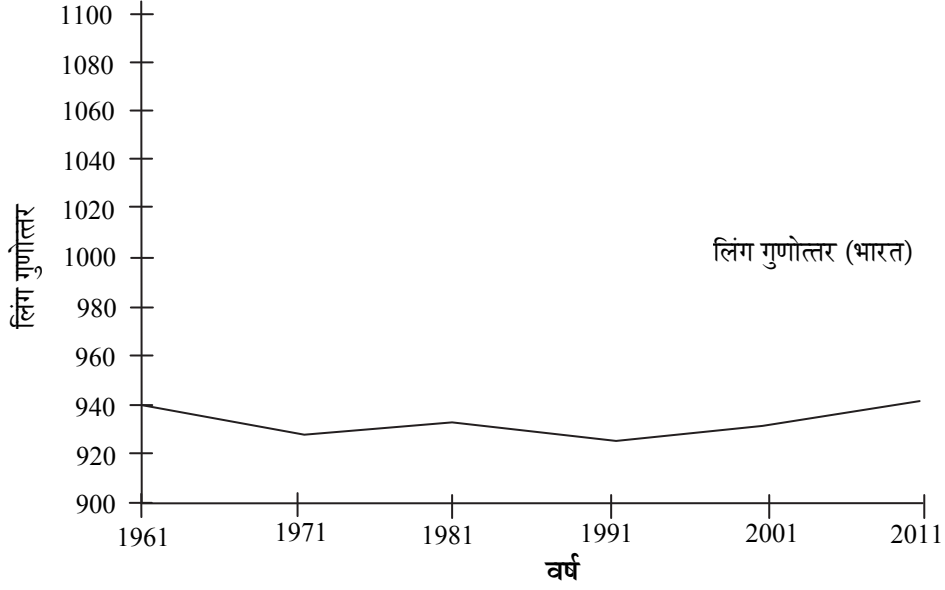
- वरील आकडेवारीतील वर्षांतर किती आहे?
- कोणत्या दशकात नागरीकरणाचा कल सर्वात कमी दिसतो?
- कोणत्या दशकात नागरीकरणाचा कल सर्वात जास्त आहे?

किंवा

(आ) दिलेल्या आलेखाचे वाचन करून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

[6]

प्रश्न:

1. वरील दोन्ही आलेख काय दर्शवतात?
2. कोणत्या देशात पुरुषांची संख्या जास्त आहे?
3. कोणत्या देशात दरहजारी स्त्रियांची संख्या जास्त आहे?
4. 2001 नंतर कोणत्या देशाची स्त्रियांची संख्या झपाट्याने वाढली आहे?
5. 1961 ला भारतातील दरहजारी स्त्रियांची संख्या किती होती?
6. कोणत्या देशात दरहजारी स्त्रियांची संख्या 1000 पेक्षा जास्त आहे?

7. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन):

[8]

1. क्षेत्रभेटीदरम्यान कचऱ्याचे व्यवस्थापन तुम्ही कसे कराल?
2. भारत आणि ब्राझील या दोन्ही देशांत स्थानासंदर्भातील कोणकोणत्या बाबी वेगळ्या आहेत?
3. ब्राझीलच्या हवामानावर परिणाम करणारे घटक लिहा.
4. भारत व ब्राझील या देशात चालणाऱ्या मासेमारी व्यवसायातील साम्य व फरक कोणते?